
วัดพระธาตุไฮสร้อย

Wat Pratarthaisoi

วัดพระธาตุไฮสร้อยเป็นวัดที่เก่าแก่ และมีความสำคัญมาหลายร้อยปีในฐานะวัดหลวงกลางเมืองลอง ที่ถือว่าเป็นตัวแทนเขาพระสุเมรุศูนย์กลางเมืองลองตามคติจักรวาล ซึ่งได้รับการเน้นย้ำความสำคัญของวัดพระธาตุไฮสร้อยอีกครั้ง โดยมีการจัดระบบพระธาตุของเมืองลองตามคติบูชาพระเจ้าห้าพระองค์ที่มีแนวคิดคล้ายกับการจัดระบบพระธาตุประจำปีเกิดของอาณาจักรล้านนา ซึ่งวัดพระธาตุไฮสร้อยได้รับการสถาปนาเป็นพระธาตุประจำปีพระเจ้ากกุสันธะพระพุทธเจ้าองค์แรก และพระเจ้าโกนาคมนะพระพุทธเจ้าองค์ที่สองในภัทรกัปนี้ ดังนั้นวัดพระธาตุไฮสร้อยจึงเป็นวัดเก่าแก่และเป็นสถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งที่คนในท้องถิ่น และพุทธศาสนิกชนทั้งหลายควรให้การอุปฐานบำรุงรักษาให้คงอยู่สืบต่อไป หวังว่าหนังสือภาพเล่มนี้จะให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน

มณีนรุตน์ จงนันทา

CONTENTS

01 Editor's note

02 Content

**03 Story of Wat
Pratarthaisoi**

**04 Wonderful
Temple**

05 Public Relations

06 The interview

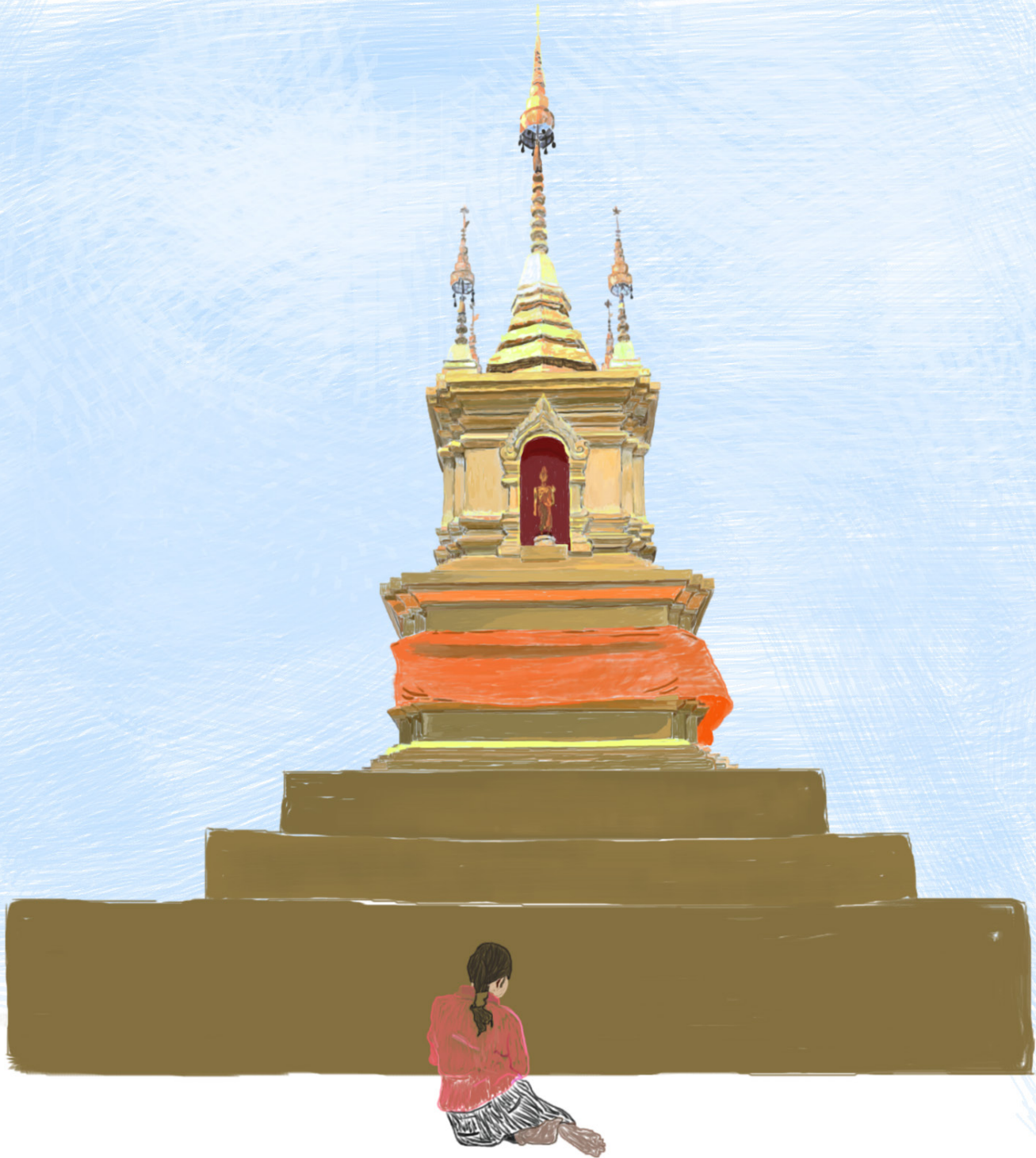

Story Wat Prathum

เรื่องราววัดพร

ry of arthaisoi

ะธาตุไฮสรอย

วัดหลวงกลางเวียง หรือ วัดหลวง
กลางเมือง เป็นวัดที่ถูกสร้างขึ้นและอุปถัมภ์
บำรุงรักษาโดยกษัตริย์หรือเจ้าเมือง เพื่อให้
เป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ หรือ
อีกนัยหนึ่งก็คือ เพื่อเป็นศูนย์กลางจักรวาลของ
บ้านเมือง ในเมืองลองซึ่งถือเป็นเมืองขนาด
กลางในล้านนาก็มีการสร้างวัดหลวงกลางเวียง
เช่นกันคือ “วัดพระธาตุไฮสร้อย” ถูกสร้างขึ้นใน
ระยะเวลาที่ใกล้เคียงกับการตั้งบ้านแปลงเมืองลอง
หรือที่ตำนานเรียกว่า เมืองศิริกุกกุญเฐาะไก่เอ็ก
ปัจจุบันตั้งอยู่ในบริเวณหมู่บ้านไฮสร้อย ถือว่า
เป็นบริเวณพื้นที่มีความเก่าแก่ และมีความสำคัญ
โดยเป็นพื้นที่เริ่มต้นยุคแรกของเมืองลอง เป็น
ศูนย์กลางการปกครองแห่งแรกของเมืองลองใน
ยุคแรก ดังนั้นวัดพระธาตุไฮสร้อย จึงได้รับการ
อุปถัมภ์บำรุงรักษามาจนถึงปัจจุบัน

อ้างอิงจาก กุเดช แสนสา. (1 ก.ย. 2553). วัดพระธาตุไฮสร้อย : วัดที่ถูกสร้างขึ้นตามคติวัดหลวงกลางเวียงใน
ล้านนา. สืบค้นเมื่อ 1 ก.ย.2561, จาก <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=573>

Wonder

Term

ความงามที่วัดพ

Wonderful Example

ระชาตุไฮสร้อย

Wonderful Temple

#Pratarthaisoi

บริเวณพื้นที่วัดพระธาตุไฮสร้อย รายล้อมไปด้วย
หมู่บ้าน ธรรมชาติ และแม่น้ำยม ให้ความรู้สึกสงบ และ
หลีกเลี่ยงความวุ่นวายในสังคมเมือง โดยมีความงดงาม
ในหลากหลายมุมมองไม่ว่าจะเป็นเจดีย์ วิหาร ศิลปะ
รูปแบบต่างๆ ทั้งสร้างขึ้นใหม่และหลงเหลือจากในอดีต

วัดพระธาตุไฮสร้อยมีอายุกว่า 700 ปี เป็นวัด
โบราณสถานอีกแห่งหนึ่งในอำเภอลอง จังหวัดแพร่ ซึ่ง
วัดพระธาตุไฮสร้อยมีพระธาตุบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ
ทั้งยังมีพระวิหารที่มีพระประธานที่เก่าแก่ โบสถ์
มหาอุตม์ (มีไม่กี่แห่งในประเทศไทย) ที่มีพระนอน
อายุกว่า 500 ปี ต้นไทรไม้หมายถึงเมืองอายุไม่ต่ำกว่า
1,000 ปี และพระพุทธรูปพระเจ้าสามพี่น้องศิลปะแบบ
ไทเขิน-ไทใหญ่ ซึ่งได้รับการทำนุบำรุงมาจนถึงปัจจุบัน

#พระวิหารพระเจ้าสามพี่น้อง

หอพระสามพี่น้องเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูป
ปูนปั้นสามองค์ สร้างเมื่อประมาณช่วงพ.ศ.๒๓๔๕ มีรูปแบบ
ทางศิลปะแบบไทเขิน-ไทใหญ่ แต่เนื่องจากบุรณะหลายสมัย
จึงปรากฏมีศิลปะแบบไทยยวน (ล้านนา) ผสมอยู่ในปัจจุบัน
โดยสล่า (ช่าง) ที่ทำการปั้นพระพุทธรูปมี ๓ คน เป็นชาวไท
เขิน-ไทใหญ่ที่ติดตามครุบาจองสูง (จอสูง) มาจากนครเชียงใหม่
สันนิษฐานว่าแรกสร้างแต่เดิมนั้นพระเจ้าสามพี่น้อง
เป็นพระประธานอยู่ในพระวิหารตามแบบสถาปัตยกรรม
วิหารของไทใหญ่ที่เรียกว่า จอง คือพระวิหารไม้ยกเสาสูงและ
มีกุฏิวงษ์อยู่ภายในหลังเดียวกัน ดังปรากฏ่ออิฐถือปูนยกสูง
ของพระเจ้าสามพี่น้องที่ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน ภายหลังมีการ
สร้างวิหารตามแบบไทยยวนขึ้นริมฝั่งแม่น้ำยม จึงมีการย้ายไป
ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่วิหารหลังนี้ พระวิหารไทใหญ่
จึงใช้เป็นกุฏิสงฆ์ จนกระทั่งชำรุดทรุดโทรมจึงได้รื้อกุฏิหลังเก่า
และย้ายไปสร้างใหม่ข้างกำแพงด้านหน้าวัด ส่วนที่เดิมได้มีการ
สร้างเป็นพระวิหารพระเจ้าสามพี่น้องในปัจจุบัน

พระพุทธรูปองค์ใหญ่ ศิลปะแบบ
ไทจีน-ไทใหญ่ เป็นองค์ที่ใหญ่ที่สุดใน
พระเจ้าสามพี่น้อง

พระพุทธรูปพระเจ้าสามพี่น้อง ซึ่งองค์
ซ้ายยังคงรูปแบบศิลปะของช่างเมือง
เชียงตุง

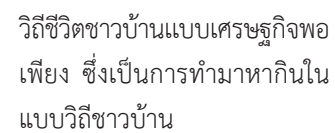
#ภาพจิตรกรรมฝาผนัง

จิตรกรรม หรือภาพเขียนฝาผนังที่อยู่ในโบสถ์และวิหาร มักจะแสดงเรื่องราวที่น่าสนใจต่างๆ ซึ่งต้องการถ่ายทอดออกสู่สังคม ในวิหารพระเจ้าสามพี่น้อง มีการวาดจิตรกรรมฝาผนังเพื่อแสดงถึงเรื่องราวของวัดพระธาตุไฮสร้อย โดยเป็นภาพวาดเกี่ยวกับงานกิจกรรมประเพณีไหว้พระธาตุไฮสร้อย ซึ่งในภาพจะประกอบด้วยพิธีทำบุญและมีการแข่งขันเรือพายบริเวณแม่น้ำยม ซึ่งไหลผ่านหน้าวิหารพระประธาน ทั้งนี้ยังมีภาพวาดประเพณีไหว้ของวัดพระธาตุทั้ง ๔ วัดที่เป็นวัดพระเจ้าห้าพระองค์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวัดพระธาตุไฮสร้อย และภาพวาดจิตรกรรมวิถีชีวิตชาวบ้านที่ยังคงดำเนินอยู่ในปัจจุบัน เป็นการบอกเล่าเรื่องราวทั้งวัดและชุมชนเพื่อสื่อสารออกมาผ่านภาพวาด

ประเพณีไหว้ศาลาวัดพระธาตุไฮส่วย (เดือนสี่เป็ง)

ภาพจิตรกรรมประเพณี
ไหว้พระธาตุทั้ง ๔ วัด

ประดิษฐานพญาศรีกุกกุฏะเจ้าเมือง
ลอง องค์ปฐมโบราณ

พญาศรีกุกกุฏะ
โอรสเจ้าเมืองเขลางค์
นคร เจ้าเมืองลององค์แรก
ปกครองในยุคสมัยเมือง
ศิริกุกกุฏะไก่อ่แก้ว ซึ่ง
ศูนย์กลางการปกครอง
ครั้งแรก ตั้งอยู่บริเวณวัด
พระธาตุไฮสร้อยในปัจจุบัน

พระธาตุไฮสร้อยอยู่ภายในเขต
พุทธาวาสที่มีกำแพงแก้วล้อมรอบ สร้างคู่
กับวัดมีอายุไม่ต่ำกว่า ๗๐๐ ปีตามตำนาน
กล่าวว่า ภายในพระธาตุได้บรรจุพระธาตุ
ส่วนมันสมองของพระพุทธเจ้ากกุสันธะ พระ
ธาตุองค์นี้ถือเป็นพระมหาธาตุกลางเวียงลอง
หรือพระธาตุใจเมืองลองยุคแรก เหมือนกับ
พระธาตุศรีดอนคำที่เป็นพระธาตุประจำเวียง
ลองยุคที่สาม พระธาตุได้พังทลายในช่วง พ.ศ.
๒๔๙๐ เนื่องจากมีต้นโพธิ์งอกขึ้นบนองค์พระ
ธาตุ จึงได้มีการบูรณะเป็นองค์พระธาตุใน
ปัจจุบัน

ยักษ์ เป็นอมนุษย์
ชนิดหนึ่งที่มีกล่าวถึงทั้งใน
ทางศาสนาและวรรณคดี
ซึ่งวัดวาอารามต่างๆ มัก
จะมียักษ์มาประกอบ
เป็นส่วนหนึ่งของวัดหรือ
โบราณสถาน

ตามคติความเชื่อแต่
โบราณเชื่อว่า “ทวารบาล”
หรือ “ผู้เฝ้าประตู” สามารถเฝ้า
รักษาพระอารามให้ปราศจาก
อันตราย และการรบกวนของ
ภูตผีปีศาจ โดยมีการเลือกใช้ยักษ์
เป็นทวารบาลกันอย่างแพร่หลาย
ซึ่งสันนิษฐานว่าได้รับ อิทธิพลของ
วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ วัดพระ
ธาตุไฮสร้อยมียักษ์ ๔ ตน มีกาย
แดงทั้ง ๔ ตน

พระวิหารหรือพระอุโบสถหันหน้า
ไปทางทิศตะวันออกเข้าหาแม่น้ำยม ในพระ
วิหารมีพระประธานเก่าแก่อายุไม่ต่ำกว่า
๔๐๐ ปี ทิศเหนือมีโบสถ์มหาอุตม์ซึ่งเป็น
วิหารหลังเก่าข้างในเป็นที่ประดิษฐานของ
พระนอน หมอนข้าวหลวง โดยโบสถ์มหา
อุตม์เป็นโบสถ์ที่มีทางเข้าออกทางเดียว

สิงห์คู่หน้าวิหาร เป็นสิงห์คู่โบราณ
ทั้ง ๒ ตัว เป็นสิงห์ปูนปั้นหันหัวเสาชองประตู
กำแพงแก้วด้านตะวันออก อยู่หน้าพระวิหาร
และด้านหน้าสิงห์คู่เป็นทางบันไดเชื่อมต่อลงไป
ถึงริมแม่น้ำยม ปัจจุบันชำรุดและถูกดินกลบไว้
ซึ่งตามความเชื่อสิงห์หน้าวิหารหรือหน้าวัดนั้น
ได้รับอิทธิพลมาจากพม่า เมื่อครั้งตกเป็นเมืองขึ้น

วัดบวรนิเวศวิหาร 100,000 บาท
วัดบวรนิเวศวิหาร 100,000 บาท
วัดบวรนิเวศวิหาร 100,000 บาท

วัดบวรนิเวศวิหาร 100,000 บาท
วัดบวรนิเวศวิหาร 100,000 บาท
วัดบวรนิเวศวิหาร 100,000 บาท

พระเจ้าไสร้อย หรือ
พระประธาน เป็นพระพุทธรูป
ปูนปั้นปางมารวิชัย มีอายุไม่ต่ำกว่า
๔๐๐ ปี หันพระพักตร์ไปด้านทิศตะวันออกทอดสายพระเนตรไปสู่แม่น้ำยม

พระพุทธรูปในวิหาร ซึ่งประดิษฐานอยู่บริเวณแท่นบูชาหน้าพระประธาน ซึ่งภายในวิหารนั้นมีพระพุทธรูปต่าง ๆ มากมาย เพื่อให้ผู้มาสักการะได้เคารพพร้อมกับพระประธาน

นอกจากพระพุทธรูปในวิหารแล้วยังมีพระเจ้านอนหมอนข้าวหลวงที่ประดิษฐานในโบสถ์มหาอุตม์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปศิลปะล้านนาปางไสยาสน์มีอายุประมาณหลายร้อยปี เป็นพระประธานในพระอุโบสถหลังเก่าของวัดพระธาตุไฮสร้อย ซึ่งพระนอนที่มีมาแต่โบราณของเมืองลองมีเพียง ๒ องค์ คือ พระนอนเจ้าเวาตะกาซีต์ พระประธานวิหารวัดพระธาตุแหลมลี่กับ พระเจ้านอนหมอนข้าวหลวงของวัดพระธาตุไฮสร้อยเท่านั้น

พระนอนในโบสถ์มหาอุดม์
สถานที่ที่ห้ามสตรีเข้า มิเช่นนั้น
จะเกิดอาเพศ

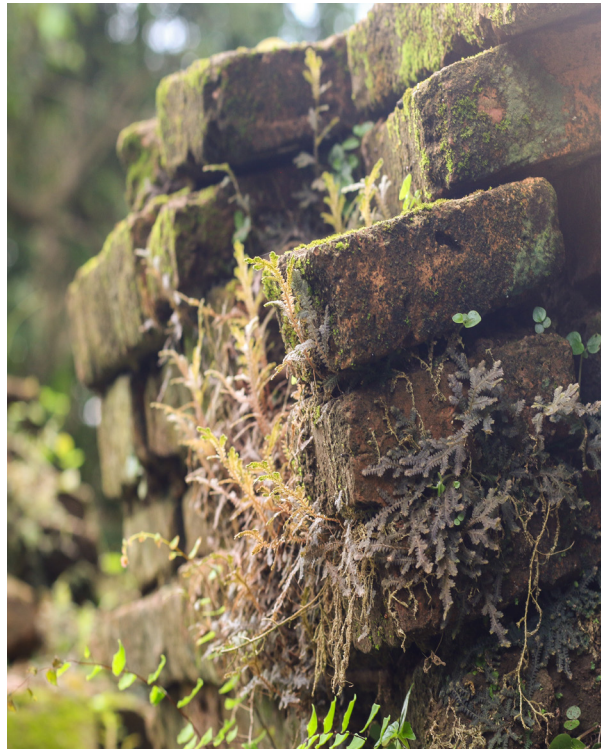

ต้นไทรย้อย ยังคงมีการ
เคารพสักการะบูชา
จนถึงปัจจุบัน

ต้นไทรย้อย หรือที่เรียกว่า
ไฮสร้อย อยู่บริเวณหน้าประตูวัด
เป็นต้นไม้ขนาดใหญ่ประมาณยี่สิบ
กว่าคนโอบ ถือว่าต้นไทรนี้เป็นไม้ม
หมายใจเมืองหรือไม้มใจกลางเมือง
ลอง มีอายุกว่า ๑,๐๐๐ ปี มีความเชื่อ
ว่าหากมาอธิษฐานกับต้นไทรทอง
ของวัดนี้ก็มักจะประสบผลสำเร็จ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใดที่ยังไม่มีบุตร
ถ้าอยากได้บุตรถ้ามาอธิษฐานที่โคน
ต้นไทรทองแห่งนี้ก็มักจะได้บุตรเป็น
ผู้หญิงเป็นส่วนมากแทบทุกครั้งไป

#Talk

พระครูพิศาลอรรถกิจ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุไฮสร้อย มาอยู่วัดพระธาตุไฮสร้อยตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ เริ่มแรกตำแหน่งเจ้าอาวาสว่างลง ญาติโยมคณะศรัทธาานิมนต์มา เมื่อปีพ.ศ.๒๕๓๖ เดิมทีเรียนหนังสืออยู่ที่สวนดอกในจังหวัดเชียงใหม่ และจำพรรษาอยู่ที่วัดเมืองมาง ประตุนะเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้เดินทางกลับมาอยู่ที่วัดบ้านเกิดเมืองนอน ได้มาพัฒนาวัดพระธาตุไฮสร้อยแห่งนี้ เพื่อให้มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา เดิมทีวัดแห่งนี้เป็นวัดหลวงกลางเมืองลงในอดีต ซึ่งเมืองลงในยุคแรกได้ตั้งขึ้นครั้งแรกที่วัดพระธาตุไฮสร้อยจึงมีความเก่าแก่และสำคัญ สาเหตุที่ความเจริญไม่เข้าถึง เพราะวัดพระธาตุไฮสร้อยอยู่ในที่กันดาร จากที่เคยเป็นเมืองหลวงกลายเป็นอยู่ห่างเมือง เนื่องจากไปตั้งเมืองใหม่ความเจริญก็อยู่ที่ตัวเมือง ความเจริญก็ลดเลือน กลายเป็นผู้ถูกลืม #ถ้าไม่ลงสื่อก็ไม่มีใครรู้จัก

ฝากถึงคนอ่าน : อาตมาในนามเจ้าอาวาสวัดพระธาตุไฮสร้อยอยากจะฝากถึงคณะศรัทธาญาติโยมคนที่สนใจในการที่ค้นคว้าอ่านหนังสือเกี่ยวกับประวัติวัดพระธาตุไฮสร้อยอยากให้ช่วยกันเข้ามานมัสการพระธาตุไฮสร้อย เพื่อเป็นการช่วยกันสืบสานประเพณีของชาวล้านนาทางพื้นเมืองเหนือของเราเพื่อไม่ให้สูญหาย

#บุญใหญ่กำไรชีวิต

ศาลาการเปรียญ คือ ศาลา
วัดสำหรับพระสงฆ์แสดงธรรมหรือ
เป็นที่ประกอบการกุศล เนื่องจากมี
การชำรุดทรุดโทรมตามกาลเวลา ขอ
เชิญผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันสมทบทุนใน
การบูรณะก่อสร้างศาลาการเปรียญ
หลังใหม่ สามารถติดต่อทางวัดได้

๑. เมืองเพชร

สะพาน

สะพาน

๑. เติบซึ้ง

๑. ว่างชีพ

4

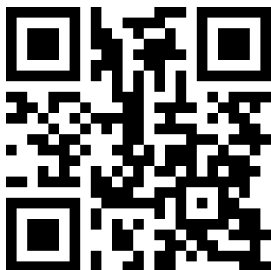
สะพาน

ป้ายทางเข้าหมู่บ้าน

วัดพระธาตุไฮสร้อย

ข้อมูลติดต่อ

๓๐ หมู่ ๕ ตำบลปากกก

อำเภอคลอง จังหวัดแพร่

๕๔๑๕๐

โทร ๐๘๙-๙๕๒๙๙๙๑